Adres redactie en administratie:
Bureau Hoofdraadsman,
Coornherthuis,
Hoofdstr. 84, Driebergen
Telefoon 03438-2878
Redacteur A. Zoetebier
Hoofdraadsman

EGO

MAANDBLAD VAN DE HUMANISTISCHE GEESTELIJKE VERZORGING VOOR MILITAIREN. NR. 6 - JUNI 1975 - 14e JAARGANG

Abonnementsprijs ƒ 6,— per jaar, te storten op postgirorekening 480414 t.n.v. Hoofdraadsman Humanistische Geestelijke Verzorging te Driebergen. Militairen ontvangen het blad op aanvraag zonder betaling.

- SCHEEPSRAMP
- JAZZ
- BOEKEN
- RUFUS
- THE NIGHTPORTER
- ARIE HAAN
- ALCOHOL
- PSSSSSST

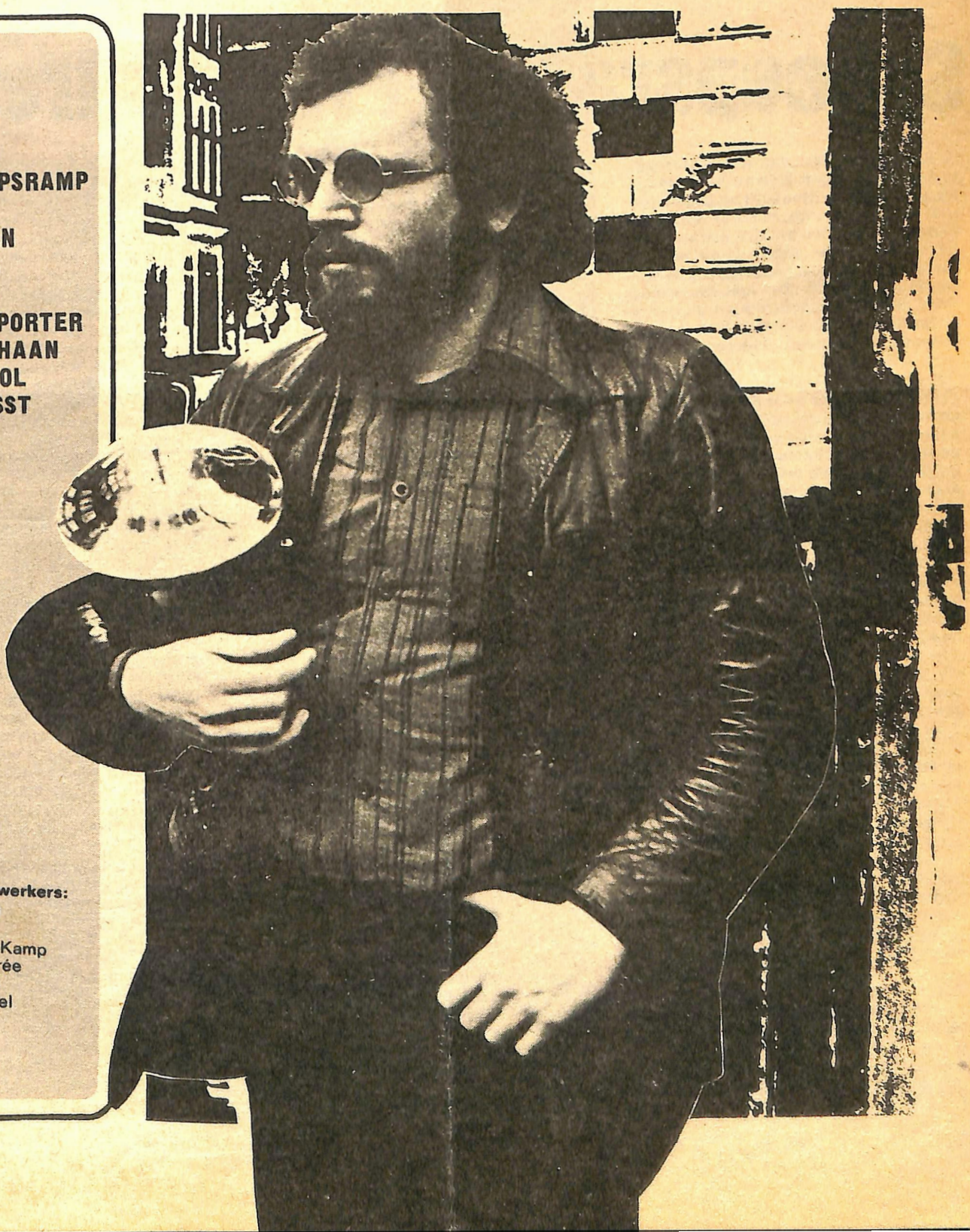

Vaste medewerkers:
Frits Barend
Wim Jesse
Bert van de Kamp
Peter J. Morée
Rien Robijns
Casper Vogel
Bert Vuijsje
Dick Zaal

Scheepsramp „Prinses Irene"

In de nacht van vrijdag 18 op zaterdag 19 april brandde in Keulen het Rijnschip de Prinses Irene uit en zonk vrij snel daarna. Twintig mensen, waaronder veel minder-validen, kwamen om het leven. Het gebeurde op de laatste dag van een Rijnreis, die door de vereniging De Zonnebloem speciaal voor de minder-validen was georganiseerd. Een dramatischer einde zal men zich nauwelijks kunnen voorstellen.
Toen het schip die nacht eenmaal vlam vatte was er voor die mensen geen redden meer aan. Gehandicapt als ze waren konden ze niet meer uit de ruimen wegkomen. Ze zaten, zoals dat later plastisch werd omschreven door de politie, als ratten in de val.
Wat er toen gebeurde was het volgende. Naast alle leed van de nabestaanden en de welgemeende woorden van rouw en grote droefheid begon iedereen elkaar meteen de schuld te geven over het feit, dat die minder-validen natuurlijk nooit op zo'n schip hadden mogen zitten.
Tja, riep de directeur van de rederij, we hebben ervoor gewaarschuwd dat onze schuit daar inderdaad minder geschikt voor was. En een paar dagen later stond in een krant dan ook de kopie van de brief, waarin daar op gewezen was. Maar verder was aan alle mogelijke technische eisen voldaan, daar zat het hem niet in.
De direceur van De Zonnebloem, die alles moest incasseren, verklaarde dat er toch waarlijk alles aan was gedaan om zoveel mogelijk voorzorgsmaatregelen in te bouwen. Iedere minder-valide had immers een eigen valide begeleider bij zich. Er waren meer brandblusapparaten dan nodig was enz. enz.
Een meneer van de scheepvaartinspectie kwam vertellen, dat er in het algemeen weinig geregeld was op het gebied van de veiligheid in de Rijnvaart. Voorstellen daarover zullen pas deze maand worden gedaan. Maar ja, zo'n schip als de prinses Irene was natuurlijk geen Henri Dunant van het Rode Kruis, dat was zeker.
Vervolgens kregen heren van het Rode Kruis gelegenheid om uit te leggen, dat de Henri Dunant inderdaad het beste schip is, wat er voor minder-validen op de golven wordt gebracht. Installaties volop om in geval van brand te gaan rinkelen, afgesloten compartimenten, zodat het schip niet zinkt als een zo'n compartiment volloopt. Bovendien: steeds bewaking, wat van die prinses Irene niet gezegd kon worden. Daar was de laatste persoon 's nachts om half twee naar bed gegaan. Vijf kwartier later zou de brand uitbreken. Die werd dan wel pijlsnel ontdekt, maar toch . . .
Enfin, en zo ging het maar door. De ramp kwam aan de orde in de verkeerscommissie van de Westduitse Bondsdag. De verkeersdeskundigen wilden vooral klaarheid over de vraag, of aan alle veiligheidsvoorschriften was voldaan. Er kwam een justitieel onderzoek, een politioneel onderzoek, de beschuldigende vinger werd uitgestoken naar mensen, bij wie de brand eventueel ontstaan kon zijn. Kortom, in wezen werd alom de hele ramp in een soort criminele sfeer getrokken.
Wat we evenwel in de hele discussie achteraf vrij pijnlijk misten is een andere zaak. Het is uiteraard niet goed te praten, wanneer je minder-validen op een boot zet, die waarschijnlijk niet goed uitgerust is voor minder-validen. Het is verschrikkelijk, dat zoiets dan de dood van twintig mensen tot gevolg heeft.
Maar laten we nou eens wel wezen: als — zelfs in onze welvaartsstaat — niet af en toe enkele mogelijkheden gebruikt worden met minder-validen in een geweldige poging om deze toch nog wat ontspanning en plezier in het vaak zo eentonige en kwijnende bestaan te geven, dan zijn we helemaal bezig deze mensen als medemensen af te schrijven.
Het staat nu wel flink om het zo'n directeur van De Zonnebloem kwalijk te nemen, dat hij die minder-validen op zo'n boot heeft laten gaan, maar als hij niet íets zou proberen zou er helemaal niets gebeuren. De oorzaak van de ramp ligt dan ook veel dieper.
't Is namelijk nog steeds zo, dat voor ons techniek en economie de grote normbepalende zaken in het leven zijn. De waarde van iemand wordt afgemeten naar zijn werk en naar zijn functie. Wie werkloos is wordt algemeen in principe als nutteloos beschouwd. Want die bouwt niet mee aan de groei van de techniek en de economie. Een huisvrouw vult waarachtig op haar paspoort in: zonder beroep.
De werkgelegenheid is het toverwoord. In onze drang om geld te verdienen wordt het milieu verpest, hakken we snelwegen door natuurgebieden, creëren we een wereld van beton en verrijzen boortorens in de duinen. Als we door bepaalde omstandigheden wat minder moeten hakken zeggen we: we krijgen het armer.
Onze creativiteit stoppen we vooral in het industriële onderzoek. En onze samenleving zakt erdoor af naar een materialistische maatschappij, waarin ons door een banaal commercialisme kunstmatig dingen worden aangepraat, die we helemaal niet nodig hebben. Als de automatisering mensen vrijmaakt gaan we niet uitkijken, of je die mensen op een of andere manier niet een beetje zinvol kunt laten bezig zijn, nee, we gaan nieuwe produktieprocessen ontwikkelen om ze in hemelsnaam toch maar bezig te houden, ook al is het zinloos werk.
We worden er nu door overvoerd. Noem maar op: elektrische messen, elektrische uiensnijders, elektrische tandenborstels en straks gaan we misschien ook nog wel elektrische snorrenborstels of elektrische nagelknippers maken. Als het maar loont, als er maar rendement wordt uitgehaald, als de aandeelhouders

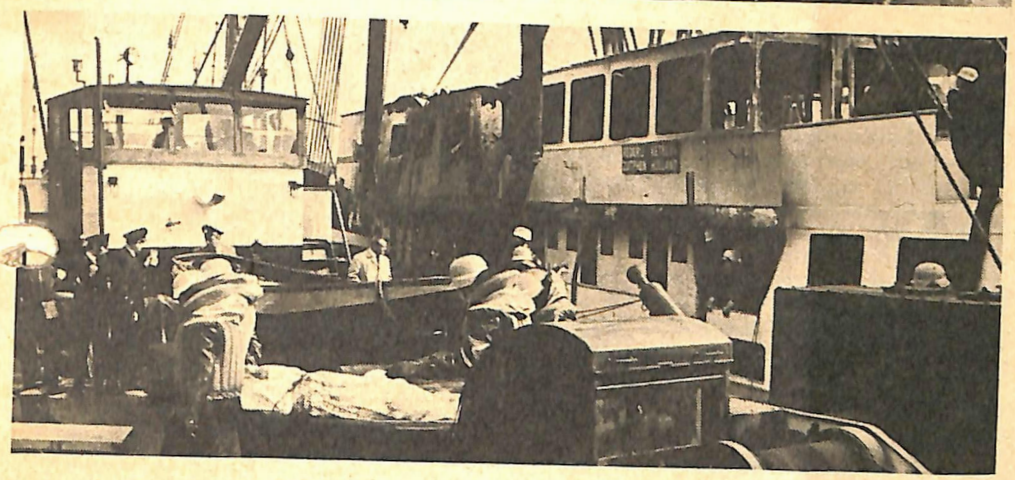

maar tevreden zijn. Groeien. Produktie. Consumptie. We worden er van alle kanten voor gewaarschuwd, dat we zo niet door kunnen gaan, maar we doen het toch.
Wat we evenwel niet doen is het volgende. We zullen het gewoon aan moeten durven om tien electronici, die samen een nieuwe transistorradio kunnen ontwikkelen waarvan er tien miljoen kunnen worden gemaakt, eens vrij te maken voor het vervaardigen van — we noemen maar — een hulpapparaat voor enkele lichamelijk gehandicapten, waarvan nu iedereen zegt dat het niet commercieel verantwoord is. Dat is de kwestie: er zijn ook andere terreinen dan de economisch-technische om je op te begeven. Op die terreinen moeten we wat meer gaan experimenteren.
Als justitiële autoriteiten nu gaan speuren naar de oorzaak van een brand op een Rijnboot, omdat daar twintig doden bij zijn gevallen, moeten ze eerst maar eens kijken, hoe het komt dat minder-validen wel op zulke boten terecht moeten komen, willen ze ooit nog eens een prettige reis mee maken.
Want het Rode Kruis heeft dan wel de Henri Dunant, maar dat is lang niet genoeg. 't Heet echter niet commercieel verantwoord om meer te doen.
Als we dat allemaal ook vinden moeten we twintig doden accepteren.
Als we dat niet vinden zal onze instelling en mentaliteit moeten veranderen.
Nu wordt de directeur van de vereniging De Zonnebloem nagewezen, omdat het waarschijnlijk niet verantwoord was om minder-validen op dat Rijnschip te laten varen. Nota bene de directeur van een vereniging, die wel vindt dat minder-validen ook mensen zijn, die recht hebben op mooie momenten. Maar die nu een dramatische pech heeft gehad.
't Is in ons land nog steeds vreemd gesteld met de begrippen schuld en boete.

Rien Robijns

Mars in duplo

Over het huwelijk en de dood
moeten wij niet spreken
elkaar niet zeggen van wat was

god zegent al jaren de greep
licht aangezette nagels en verwoorde
klauwen

zijn zo
nabij
dat licht en donker een spraakverwarring
verstaan als een bijna goed gesprek

het jij
en ik
en daartussen het gemis

de zebra die z'n pad niet meer
terugvindt

de bekende nabestaande
die vèr voor dat mijn & dijn
al weet hoe het zal worden gekist

vandaar dat de dag
toch de nacht blijft aanranden
met een stil lawaai

jij de ene
en
ik de andere kraai.

dick zaal

Boeken en brochures

Apartheid

Onder de titel „Apartheid, hebben wij er part aan" schreef de journalist Robert van Waesberge een brochure. De ondertitel zegt voldoende over de inhoud: „Gedachtennotities van zwarte Zuidafrikanen over zichzelf, over ons en over onze investeringen". Te bestellen door storting van *f* 2,— op giro 42618 t.n.v. Centrale voor Vormingswerk te Driebergen.

Rhodesië

„Rhodesië? Zimbabwe!" is een uitgave van de Anti Apartheidsbeweging over het minderheidsbewind van Smith en wat het moet worden; een vrij Zimbabwe. (*f* 1,75 op giro 580900 t.n.v. AABN, te Amsterdam).

Vredeskansen

Onder no 1544 verscheen er een AO-boekje met als titel: „Vredeskansen in 1975". Een interview met H. J. Neuman (N.I.V.V.) en dr. mr. Bas de Gaay Fortman (PPR).
Te bestellen: IVIO, Postbus 37, Lelystad, Gironr. 551599 (prijs *f* 1,40).

Macht-agressie-geweld

Onder verantwoordelijkheid van de hoofden van dienst van de Prot. en R.K. Geestelijke verzorging bij de krijgsmacht verschijnt regelmatig het blad Kernvraag. Als nr. 48 en 49 verschenen twee deeltjes over het onderwerp „Macht-agressie-geweld" met o.a. bijdragen van dr. D. Hillenius, dr. G. Teitler en prof. dr. J. Niezing.
Deze Kernvragen zijn te bestellen (gratis) bij Kap. S. F. Breuer, Ametisthorst 325, Den Haag.

Zeggenschap

Zeggenschap is een nieuw discussiemaandblad voor bedrijfsdemocratisering. De redactie wordt gevoerd door kritische kadermensen uit de vakbonden, maar het blad wordt onafhankelijk uitgegeven.
Losse nummers één gulden, jaarabonnement *f* 12,—. Administratie en abt: Bloemgracht 29, Amsterdam. Tel. 020-62303.

Overleven

Nu overleven het allergrootste probleem is waarvoor de mensheid zich gesteld ziet, is het niet verwonderlijk dat er een nieuw maandblad is uitgekomen met deze titel. Anders denken! Anders doen! is de ondertitel en dat slaat op onze gedragingen in een welvaartsmaatschappij. Abt.prijs op dit maandblad is *f* 7,50 per half jaar. Administratie: Grootveenweg [illegible], Norg. Tel. 05928-2343.

Palestina

Aanvankelijk voor middelbare scholieren, nu voor iedereen is de door het Palestina Komitee Utrecht samengestelde informatiemap over Palestina. Het overzicht van de strijd om een staat voor joden en een staat voor Palestijnen is nu bijgewerkt tot eind 1974 tot en met de rede van Arafat in de vergadering van de Verenigde Naties. Te bestellen bij Palestina Komitee, Ina Boudier-Bakkerlaan 117-797, Utrecht. Prijs *f* 0,75 +porto.

Turkije

Door storting van *f* 1,75 op giro 2944881 t.n.v. P. Beerens te Nijmegen, komt men in het bezit van de door het Turkije-Komitee uitgegeven boekje: „Korte geschiedenis van de Turkse arbeidersbeweging".

India en de bom

Het eerste nummer van het Zuid-Azië Bulletin (vroeger Bangladesh Bulletin) is gewijd aan India en de bom. L. v. d. Mey schrijft over gevolgen voor de betrekkingen met Pakistan, H. J. Neuman over India als zesde kernmogendheid ter wereld. Verder o.a. een overzicht van de reacties in India op de bom. Abonnement *f* 7,50 (voor 4 nummers) op giro 540707 penningm. Zuid-Azië Bulletin, Apeldoorn.

Grondstoffenschaarste

Bij de Voorlichtingsdienst Ontwikkelingssamenwerking van het Ministerie v. Buitenl. Zaken, Herengracht 3A, Den Haag is (gratis) aan te vragen de brochure „Grondstoffen, schaarste en verdeling". Behandeling van de grondstoffenproblemen en de vestiging van een nieuwe economische orde, zoals voorgesteld op de Zesde Speciale Zitting van de Algemene vergadering van de V.N., gehouden in 1974.

De stijgende lijn van onze geïmproviseerde muziek

Het begint er waarachtig op te lijken dat de avant-garde-jazz (of de geïmproviseerde muziek, zoals de Nederlandse beoefenaars het genre liever noemen) na een reeks magere jaren weer een stijgende lijn te pakken heeft. Tijdens een bezoek aan New York afgelopen voorjaar viel het me op dat niet alleen het aantal jazzclubs sterk is gegroeid, maar dat ook de speelmogelijkheden voor de nieuwe jazz groter zijn dan in jaren het geval is geweest.
In een willekeurige week in mei bood New York club-optredens of concerten van de groepen van o.a. slagwerker Rashied Ali, trombonist Roswell Rudd, saxofonist Sam Rivers, pianist Jaki Byard, slagwerker Joe Chambers en pianist Cecil Taylor. Tegelijk lagen in alle winkels nieuwe platen op het merk Arista van o.a. Rudd, Taylor en saxofonist Anthony Braxton, en ook dat is in jaren niet vertoond.
In de Five Spot, waar Cecil Taylor speelde, kon ik zelf vaststellen dat Steve Backer van Arista Records gelijk had toen hij me verzekerde dat er een heel nieuw publiek voor de avant-garde-jazz is aangeboord: de blanke college kids van 18 tot 25 jaar (de relatie tussen de zwarte muziekpioniers en het zwarte publiek is nog steeds een levensgroot probleem).
Waar die nieuwe golf belangstelling vandaan komt? Een mogelijke verklaring lijkt me dat de blanke jongeren langzamerhand wat zijn uitgekeken op de zich nauwelijks meer ontwikkelende rockmuziek. Tegelijk zijn ze door de jarenlange blootstelling aan dat genre waarschijnlijk vertrouwd geraakt met het idee dat muziek gebaseerd op veel energie en weinig melodie (althans weinig wijsjes die je kunt nafluiten) niettemin kan boeien. Op die manier heeft de rock misschien indirect toch gunstig gewerkt voor de avant-garde-jazz.
Of zich in Nederland een vergelijkbare ontwikkeling heeft voorgedaan, is nog de vraag. Duidelijk is in elk geval dat de nieuwe jazz hier veel minder dan in Amerika een totale breuk met het traditionele jazzpubliek heeft veroorzaakt. Daardoor is de belangstelling voor avant-garde-jazz in onze streken ook nooit tot zo'n droevig minimum gedaald.
Toch valt ook in Nederland de laatste tijd een opleving in de geïmproviseerde muziek te constateren. Een belangrijke factor daarin is de daadkracht van de muzikanten zelf, die zich via Stichting „Jazz in Nederland" en Beroepsvereniging van Improviserende Musici (BIM) hebben georganiseerd tot een redelijk succesvolle pressiegroep. De jazz-subsidie van het ministerie van CRM is dit jaar gestegen tot bijna een half miljoen, en het door de gemeente Amsterdam gesubsidieerde BIM-huis (aan de Oudeschans 73) is een belangrijk centrum voor musici en luisteraars geworden.
Maar waar het natuurlijk werkelijk om gaat is het klinkend resultaat van al deze organisatorische inspanningen. Is de geïmproviseerde muziek er door de overheidssubsidies op vooruitgegaan? Ook wat dat betreft valt de balans positief uit.
Neem een muzikant als saxofonist Theo Loevendie. Al jaren is hij onvermoeibaar bezig met diverse groepen, waarvan zijn Consort tot dusverre het meest de aandacht trok. Toch kwam pas dit jaar een plaat uit, waarop zijn kwaliteiten werkelijk tot hun recht komen: „Theo Loevendie 4tet" (Universe UP 1-27, voor ƒ 17,50 te bestellen op het adres Spanjaardslaan 33-37, Leeuwarden, tel. 05100-20194, en ook in de platenwinkels verkrijgbaar).
De problemen die Loevendie als uitvoerend musicus jarenlang kwelden (voornamelijk een zekere geremdheid om zich al improviserend bloot te geven), heeft hij hier in het dynamische gezelschap van saxofonist Hans Dulfer, bassist Arjen Gorter en drummer Martin van Duynhoven vrijwel volledig overwonnen. Deze live-opnamen, gemaakt tijdens het Jazz Festival Laren 1974, horen tot de geslaagdste voorbeelden van spontane geïmproviseerde muziek die de laatste jaren in Nederland zijn vastgelegd.
De pioniers van de Nederlandse geïmproviseerde muziek waren saxofonist Willem Breuker, pianist Misha Mengelberg en drummer Han Bennink. Vanaf 1967 bundelden zij hun activiteiten in de Instant Composers Pool, een baanbrekende organisatie die vele musici in binnen- en buitenland liet zien hoe muziekbeoefenaars zelf de behartiging van hun belangen (het uitbrengen van platen, het organiseren van concerten, het verwerven van subsidies) ter hand konden nemen.
Vorig jaar leidden muzikale en andere meningsverschillen tot een splitsing tussen Breuker en de beide anderen, maar de stroom activiteiten is daardoor eerder toegenomen dan verminderd. Mengelberg en Bennink gingen door met ICP en brachten sindsdien drie nieuwe ICP-LP's uit.
Breuker zette samen met pianist Leo Cuypers een nieuwe organisatie op, de BVHaast, en daarop zijn nu al vier platen verschenen en drie volgende aangekondigd. BVHaast-albums zijn te bestellen op het adres Tweede Oosterparkstraat 243, Amsterdam, tel. 351507, postgiro 3246920. Ze kosten (inclusief verzendkosten) ƒ 16,50 per 30 cm-LP en ƒ 6,50 per 33 toeren single.
De LP „Baal Brecht Breuker" (BVH 003) bevat de in oktober '73 opgenomen muziek bij het toneelstuk „Baal" van Bertolt Brecht, uitgevoerd door o.a. tenorist Herman de Wit, pianist-organist Louis Andriessen, bassist Maarten van Regteren Altena, drummer Han Bennink en componist Breuker zelf. Het is een typisch Breuker-ratjetoe: invloeden van componisten als Hanns Eisler en Kurt Weill, jazz-effecten, parodistisch verwerkte elementen uit de Hollandse amusementsmuziek — sommige fragmenten hoogst boeiend luistermateriaal, andere gedeelten te zeer als illustratieve muziek opgezet om zelfstandig te kunnen bevredigen. Iets dergelijks geldt ook voor de 33 toeren single met Breuker-muziek voor Johan van der Keuken's film „De Nieuwe IJstijd" (BVH 002), hoewel het hier gaat om autonome Breuker-composities, zonder opvallende invloeden van buitenaf.
Een van de verheugendste nieuwigheden in de Nederlandse geïmproviseerde muziek was het afgelopen jaar de oprichting van „De Boventoon", een twintigmans band die onder leiding van Willem van Manen en Herman de Wit als „leerorkest" voor een nieuwe generatie jazzmusici fungeert. Het werk van „De Boventoon" werd met de Wessel Ilcken Prijs 1974 bekroond en er is nu ook een 33 toeren single van het orkest (BVH 004), die duidelijk maakt dat de bandleden, bij alle onvolkomenheden in solo's en samenspel, in elk geval de ritmische essentie van de jazz goed in het oog hebben. En dat geeft hoop voor de toekomst.
Nog stukken interessanter dan de voorgaande drie BVHaast-platen is „Leo Cuypers „Live" in Shaffy" (BVH 001). Het is de tweede LP van de pianist die in 1969 vanuit Maastricht razendsnel opkwam als het sterkste nieuwe jazztalent sinds jaren. Zijn solo-album uit '72 was al een wonderlijk gevarieerd en onderhoudend produkt. De nieuwe Cuypers-LP is zo mogelijk nog geraffineerder opgezet. Groepscomposities (met uitstekend solowerk van vedetten als Piet Noordijk, Hans Dulfer, Willem Breuker en Willem van Manen), pianovertolkingen met begeleiding (o.a. een opmerkelijk duel tussen een in de snaren van de vleugel grijpende Cuypers en drummer Rob Verdurmen) en piano-solo's vormen samen een soms indrukwekkend, soms buitengewoon vermakelijk en geen seconde vervelend geheel. Kortom, een plaat die elke jazzliefhebber onverwijld hoort aan te schaffen.

Bert Vuijsje

rufus

Rijk de Gooyer alias Rufus met sexbom Nicole (Pleuni Touw)
Beroepsgokker Rufus. Een uitstekende rol van Rijk de Gooyer
Een gokker verliefd: Rufus met Lilian (Cox Habbema)
Alles winnen is ook niet alles . . .

De argeloze burger heeft er geen weet van hoeveel geld er jaarlijks alleen al in Nederland wordt vergokt. Gokken — illegaal wel te verstaan — is een lucratief miljoenenbedrijf. In Den Haag en Amsterdam bijvoorbeeld zijn meer dan honderd klandestiene gokhuizen, waar roulette, black Jack, seven of eleven of poker wordt gespeeld, zonder dat de overheid de spelattributen of de inkomsten hieruit verworven controleert. Het zwarte geld, waar minister Duisenberg laatst op zinspeelde, is op deze plaatsen een achteloos artikel geworden. Maar ook een chinees eethuis, een kapitaal jacht of een landhuis zijn vaak inzet van het gokspel. En natuurlijk is dit milieu rijk aan persoonlijkheden, die al of niet beroepshalve aan het gokspel de nodige kleur meegeven. En als men het een beetje handig inpikt, kan een beroepsgokker er een aardige (en dik belegde) boterham aan overhouden. Wie een gokje waagt kan veel winnen, maar wee degene die als gokker het milieu tegen zich in het harnas jaagt. Een hartelijk welkom is er dan niet meer bij...

Met dit boeiende facet van onze maatschappij voor ogen togen producent Gijsbert Versluys en regisseur Samuel Meyering aan het werk om van de roman „De rattenjacht" van Anton Quintana een filmscenario te vervaardigen. Het script legden ze voor aan een aantal financiers die ogenblikkelijk toehapten. Maar na uitvoerige research en lokatie-bezoek in België kwamen Versluys en Meyering tot de conclusie dat hun versie van deze Rufus-roman het in de Nederlandse bioscoop niet zou doen (De ratenjacht gaat over een avonturier die met zijn vriendin een casino in Zuid-Frankrijk berooft). Meyering charterde nu scenarioschrijver Arthur Benton en men werkte het verhaal om. Besloten werd het Nederlandse gokmilieu als uitgangspunt te nemen.

De research voor de nieuwe scenarioversie behelsde naast kranten-dossiers ook interviews met beroepsgokkers, gokhuisexploitanten en insiders in het misdaadmilieu met name het Haagse, waar de film zich zou gaan afspelen, omdat het Haagse milieu het meest geprofileerd is. Al die informatie stopten Benton en Meyering in hun verhaal; dialoogschrijver Rogier Proper vulde in een later stadium zijn verbluffend scherpe bijdrage in.

Wonder boven wonder waren de financiers tevreden met het resultaat, want zij waren aanvankelijk met Versluys en Meyering in zee gegaan op basis van het Rattenjacht-verhaal.

Nu begon het gebruikelijke touwtrekken tussen makers en financiers over zaken als sex, humor, geweld en dergelijke. Ook de bezetting van de hoofdrollen zorgde voor het nodige gekrakeel. Toen alles in kannen en kruiken was, volgde een echte tegenslag. Versluys en Meyering hierover: „Tijdens onze voorbereidingen

was er uitvoerig contact geweest met de Amsterdamse gokhuisexploitanten over afspraken over het op lokatie filmen. Op het allerlaatste moment trok men alle toestemmingen in en toen leek het of ons Rufusverhaal zich in werkelijkheid zou voltrekken: de boycot die Rufus als beroepsgokker treft, werd aan ons, filmmakers, opgelegd. Alles deed men ongedaan, afspraken over op lokatie filmen, de toegezegde speeltafels en spelattributen werden geweigerd. Gelukkig konden we in België terecht. De directies van diverse casino's zegden ons alle hulp toe. In vrachtwagens werden de spullen die wij nodig hadden naar Krasnapolsky in Amsterdam gebracht. Daar hadden we een chique speelzaal laten inrichten. En in Utrecht hadden we in een van die befaamde grachtenkelders een schitterend gokhuis laten na bouwen. En met Belgische croupiers en een Engelse pokerexpert konden we toen alle speelscènes realiseren."

Overigens gaven de Amsterdamse gokhuisexploitanten geen reden op voor hun plotselingen weigering. Zeker is dat ze er geen heil in zagen om via het bioscoopdoek hun klandizie te verliezen. Laat staan dat ze de recherche een indruk wilden geven van hun praktijken.

Deze produktie-perikelen hebben gelukkig geen afbreuk gedaan aan het verhaal. Want dat zit geheid in elkaar. En voor de zoveelste keer is het Rijk de Gooyer die zich als de bekende vis in het water prettig voelt in zo'n rol. Op het lijf geschreven noemt men zoiets dan. Want ik zou zo een-twee-drie geen andere Nederlandse acteur durven noemen die een dergelijke avonturiersrol kan spelen.

Iedereen kent Rijk als ex-aangever van Johnny Kraaykamp, slechts weinigen weten dat men in zo'n rol ook moet kunnen acteren... Rijk is een man die allerlei situaties aankan, al bleek in „Rufus" dat hij de rol van [illegible]naar schuwt. Hij is geneigd zo te acteren, zodat zijn expressie onderdeel wordt van de entourage. Anders gezegd, hij zit niet **op** het beeld geplakt, maar weet zich **in** het beeld te bewegen. Zijn voortdurende aanwezigheid is mede bepalend voor het spel van de anderen. Zo is Pleuni Touw extra sexy als Rijk in haar buurt opereert, Cox Habbema is geraffineerder dan in vergelijkbare spelsituaties met bv. John van Dreelen en zelfs de onderwereldfiguren Daan, (een lekkere rol van Thomas Koolhaas) Fred en Sjef doen extra hun best om gemener te zijn. En dan verdenk ik er Yoka Berretty ook nog van dat ze het best lekker vindt dat Rijk haar zo bewondert.
Met andere woorden: Rijk de Gooyer ontwikkelt zich tot een prima acteur wiens naam er ook in de toekomst borg voor zal staan dat zelfs een klote film een dijenkletser van formaat kan worden.

PETER J. MOREE

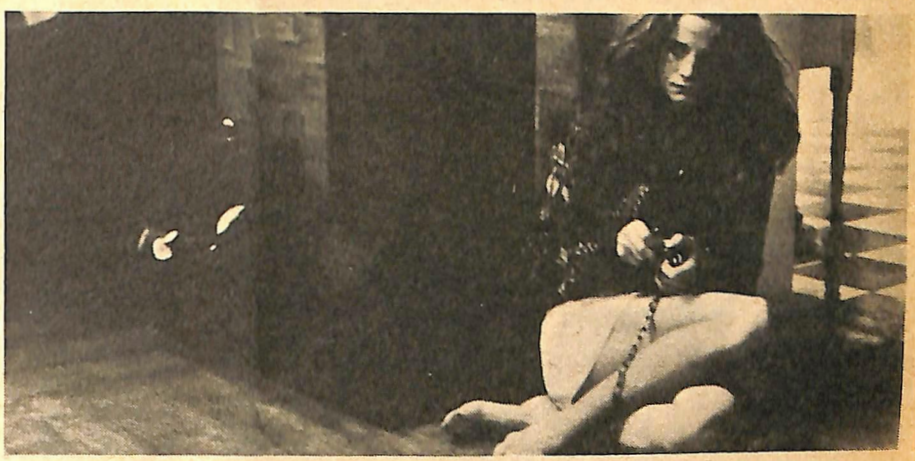

The Nightporter

Liliana Cavani is momenteel Italië's meest vooraanstaande regisseuse. En omstreden ook, want haar werkstukken getuigen niet alleen van vakmanschap, maar zijn ook gedurfde projecties van haar visie op de maatschappij. Vooral „zeden en gewoonten" ten tijde van nazi-Duitsland en fascistisch Italië zijn voor haar bronnen die schier onuitputtelijk zijn. Liliana Cavani vestigde haar naam met een tv-serie over de heilige Franciscus van Assissi en met de film I Cannibali (over jonge mensen die in een fascistisch land een andere levensvorm zoeken). Haar meest omstreden film heet echter The Nightporter, het verhaal over een SS-Sturmbannführer, die twaalf jaar na de oorlog nu als hotelportier zijn voormalige kamp-liefje ontmoet en dan ontdekt dat er niets is veranderd. Hun kamp-liefde blijkt sterker dan de dood...
Het idee voor The Nightporter ontstond in 1969 toen Liliana Cavani in Dachau een documentaire maakte over het concentratiekamp. Zij ontmoette daar een joodse vrouw die op een bepaalde plek bloemen had neergelegd. Toen Liliana Cavani de vrouw vroeg waarom zij dat deed, antwoordde die dat zij op 14-jarige leeftijd was opgepakt door de Duitsers, naar Dachau werd gestuurd en een liefdesrelatie kreeg met een officier, waarmee ze niet alleen sexueel verkeer beleefde, maar ook geestelijk contact had. Kortom, ze hielden van elkaar. Na de oorlog zag ze deze man nooit meer, maar elk jaar op een bepaalde datum herdacht ze deze gebeurtenis.
Dit basisgegeven gebruikte Cavani voor 'The Nightporter'. Aanvankelijk verliep de productie erg stroef, maar toen Dirk Bogarde zich na rijp beraad liet overtuigen dat hij de meest aangewezen figuur was om de SS-er te spelen, verliep alles naar wens. Charlotte Rampling, die eerder met Bogarde in The Damned had gewerkt, accepteerde de vrouwelijke hoofdrol. Veertien weken duurde deze productie die geheel op lokatie (Wenen) is opgenomen.
Een omstreden film, dat is The Nightporter zeker. Voor mensen die de oorlog niet kunnen vergeten, is dit een kwaadaardig produkt dat niet vertoond mag worden. Maar voor diegene die iets meer wil weten over die verschrikkelijke periode is het een must. Al is het alleen maar voor het sterke spel van Bogarde, die koel en afgewogen een systeemmannetje neerzet, zoals er toen zovelen waren. Bovendien is de fotografie van Alfio Contini van een aangrijpende schoonheid en daardoor mede sfeerbepalend.

PJM

Dirk Bogarde en Charlotte Rampling als Max en Lucia in The Nightporter
Lucia (Charlotte Rampling) is door Max in diens appartement geketend achtergelaten.

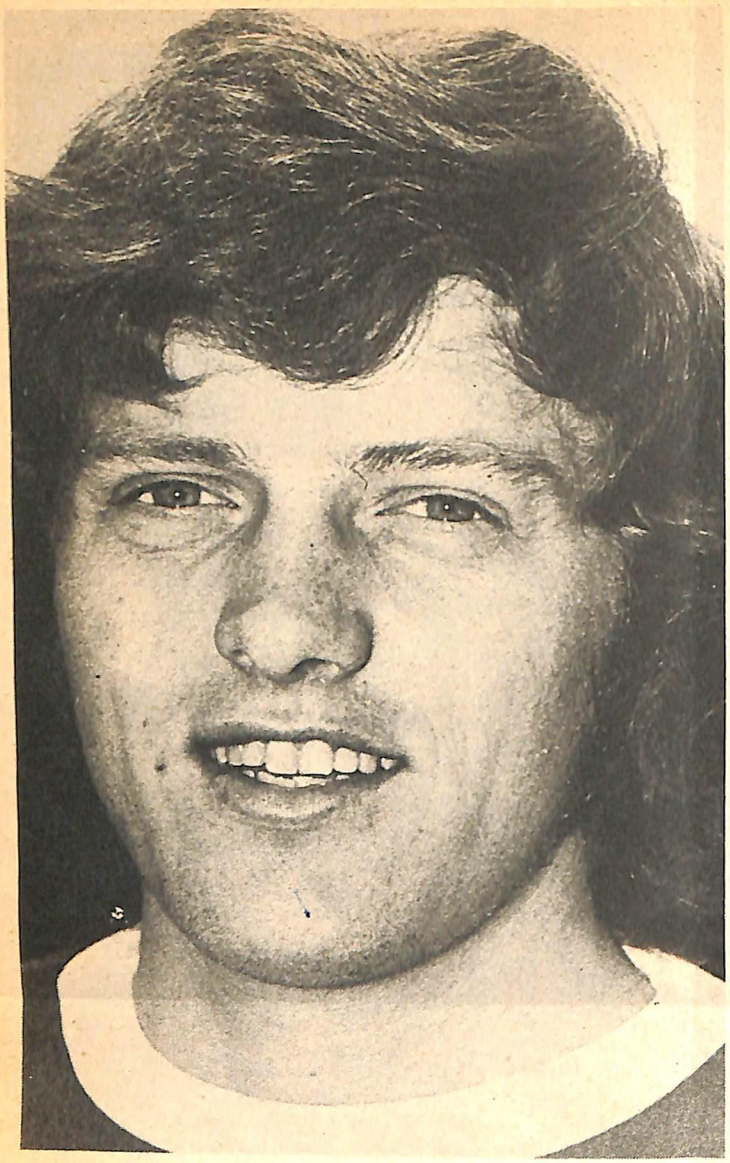

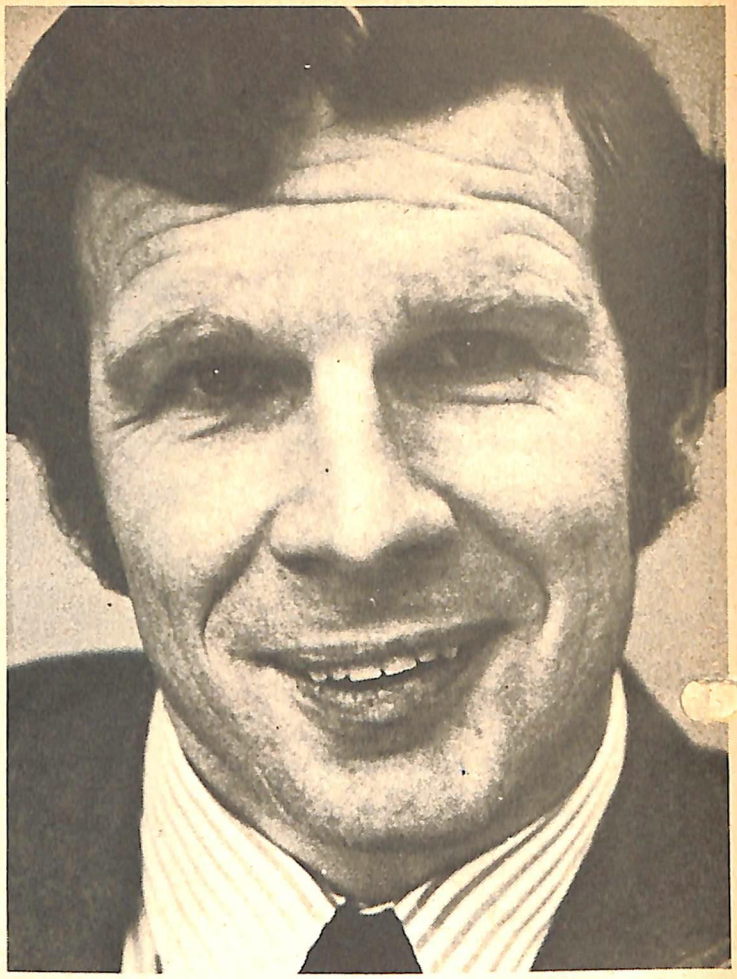

De zaak

Uiteindelijk is het er dan toch van gekomen; Arie Haan weg bij Ajax — Arie Haan verkocht aan Anderlecht.

Opnieuw is een Nederlandse voetballer de grens overgestoken om bij onze Zuiderburen zijn talenten te etaleren. Niet zo onbegrijpelijk als u bedenkt dat in België de salarissen zeker niet onder doen voor die bij de Nederlandse clubs maar... en daar gaat het tenslotte om in België, het belastingklimaat is daar voor de profvoetballer heel wat gunstiger dan in Nederland.
De trek van de Nederlandse profs naar België is niet nieuw. In de jaren zestig, zo in het midden ongeveer was Pummy Bergholtz, toentertijd bij Feijenoord één van de eerste echte Nederlandse sterren die naar België vertrokken. Bergholtz, altijd goed voor een snelle rush in de Feijenoord-Kuip realiseerde zich als Limburger maar al te goed wat België betekende. Al snel werd hij door velen gevolgd. Jan Mulder kwam hem bij Anderlecht gezelschap houden en spoedig daarop werd België overstroomd met Nederlandse voetballers en trainers, want ook deze laatste categorie realiseerde zich dat België wat geld verdienen betrof meer was dan Nederland. De laatste tijd is die Grote trek naar het Zuiden enigszins tot stilstand gekomen, omdat de markt verzadigd was en de Belgen toch wel waren uitgekeken op tweederangs spul. Maar vorige maand werd het grote nieuws toch wereldkundig: Arie Haan, een van de coryfeeën van het Nederlands elftal in West-Duitsland was ook gezwicht voor al het aanlokkelijks dat onze Zuiderburen te bieden hebben.

Nu ligt de zaak-Haan geheel anders dan die van alle anderen die naar België zijn vertrokken. Voor Arie Haan betekende zijn vertrek niet minder dan een vlucht, omdat hij bij Ajax min of meer op dood spoor was gezet en hem weinig anders restte. De Zaak-Haan is iedereen die ook maar iets van voetballen weet natuurlijk helemaal bekend, maar juist voor diegenen die zich minder interesseren voor deze tak van sport is een summiere uitleg wel op zijn plaats. Na afloop van het wereldkampioenschap waarin Nederland alles won, behalve die finale ontstonden er bij Ajax problemen. Met name tussen enige oud-gedienden en directeursportief of manager Hans Kraay. De eerste die hopeloos overhoop kwam te liggen met Kraay was Piet Keizer, de linksbuiten met de slungelbenen, de man die samen met Johan Cruijff en Sjaak Swart Ajax op Europees niveau heeft gebracht. Piet Keizer verloor werd door Ajax aan de dijk gezet. De reacties en daaropvolgende acties — supporters op de Ajax-tribune gewapend met spandoeken die van Kraay weinig overlieten — hielpen niets. Zelfs een door Keizer in elkaar gezette persconferentie hielp niet. Keizer kwam niet meer in het spel voor en hem restte niets anders dan zijn contract af te kopen. Amsterdam gonsde van de geruchten; er volgen er meer zo zei men in de boezem van het Ajax-huis. „Kraay gaat als een gek door de porseleinkast."
Nu was het conflict tussen Keizer en Kraay niet zo maar opgekomen. Reeds in West-Duisland had Kraay al zijn ongenoegens geuit over bepaalde spelers die nog bij Ajax onder contract stonden. Zo zou Kraay daar hebben gezegd: „Ik laat me door niemand en zeker niet door Piet Keizer vertellen hoe ik Ajax moet gaan leiden. Keizer krijgt mij niet klein."

Een tamelijk krasse uitspraak die niet veel goeds voorspelde voor de toekomst. Bij Ajax zou het zeker „Pension Hommeles" worden.
Hans Kraay heb ik in de jaren vijftig als voetballer leren kennen. In die tijd was het voetbalspel natuurlijk nog niet zo professioneel als heden ten dage, maar zijn inzet en vechtlust bewonderde ik. Een keer had ik het genoegen om in een Nederlands jeugdelftal met hem samen te spelen. Kraay, ouder dan ik, was aanvoerder en ik mocht de tweede helft invallen. Een tamelijk nerveuze aangelegenheid, zeker als je met oudere spelers de wei in mag. Wel, Hans Kraay ving mij geweldig op; stimuleerde mij en zorgde er op die manier voor dat ik allesbehalve slecht speelde. Die avond zal ik niet snel vergeten; Kraay had op mij een geweldige indruk gemaakt. Maar de tijd snelt door en mensen kunnen veranderen. Kraay heb ik later als trainer en nu als manager leren kennen. Hij is nog even onverzoenlijk als toen; vandaar dat als meningen botsen hij niet wenst te [illegible]gen maar keihard doorstrijdt.
[illegible]mentaliteit heb je als leider van een voetbalclub nodig; niet te snel toegeven en keihard op je strepen staan als dingen je niet aanstaan. Diezelfde stelregel heeft Hans Kraay ook in het conflict met Arie Haan gehanteerd. De meningen waren niet eensluidend en toen Arie Haans' prestaties minder werden, zag Kraay er de noodzaak niet meer van in de international op te stellen. Die harde aanpak stuitte op veel weerwoord. „Kraay is gek," zo zei men. Maar Hans Kraay die nu na het conflict vrijuit kan praten stelt: „Arie Haan heeft in West-Duitsland voortreffelijk gespeeld. Daar valt niets op af te dingen. In een goed draaiend team kwam hij volledig tot zijn recht. Ja en dan krijg je al snel dat het publiek zoiets niet pakt. Maar ik was allesbehalve overtuigd van Haans' capaciteiten. Accoord hij is een goede voetballer, maar hij mist toch de echte topklasse. Toen we hevig in conflict raakten moest ik deze impopulaire maatregel wel nemen."
De crash tussen Haan en Kraay kwam pas helemaal tot „zijn recht" na afloop van de wedstrijd Ajax-Feijenoord. Haan die door Kraay in de rust uit het veld was gehaald bleek zo teleurgesteld dat hij tegen journalisten zei: „Kraay eruit of ik. Onder hem wens ik niet meer te spelen."
Arie Haan werd op het matje geroepen, kreeg een boete van zijn werkgever en werd naar de C-selectie geplaatst. Het vervolgverhaal is bekend. De rechter werd ingeschakeld en Haan werd in het gelijk gesteld. Maar er was geen enkele aanleiding meer om met elkaar door te gaan. De uitspraak van de rechter betekende dat Haan hoe graag hij ook had gewild bij Ajax wel moest vertrekken. Haan later: „Eigenlijk wilde ik helemaal niet weg bij Ajax. Ik had werkelijk spijt van mijn uitspraken na Ajax-Feijenoord die ik in een nogal emotionele sfeer heb gedaan. Echter de advocaat van Ajax meende te moeten zeggen dat ik sfeerverpestend was. Dat deed voor mij de deur dicht; ik wilde bij Ajax geen stap meer over de drempel zetten."
Nu kon Arie Haan deze teksten gemakkelijk leveren. Hij wist zich verzekerd van een slimme zaakwaarnemer die al verregaande contacten had met andere clubs. Donald Speelman, zakenman met een goede neus voor publiciteit, bracht Haan eigenlijk al aan de man voordat hij zich definitief bij Ajax had losgemaakt. Het was Anderlecht dat het beste bod deed.
Wat heeft de zaak-Haan nu voor het Nederlandse betaalde voetbal betekend. Ten eerste: de tijd is voorbij dat clubs op een tamelijk feodale wijze spelers die zich in de loop der jaren duidelijk bewezen hebben voetstoots kunnen terugwijzen naar een C-selectie, indien dat een trainer belieft of als strafmaatregel indien een van de spelers uitspraken heeft gedaan die tegenstrijdig zijn met de clubbelangen. Ten tweede: een nieuw aspect heeft zijn intrede gedaan in het betaalde voetbal; spelers kopen zich uit met geld van derden en komen weer onderdak. Een unieke ontwikkeling. Hoe het in de toekomst gaat uitpakken is niet bekend, maar één ding is overduidelijk: de figuren Kraay en Haan hebben ieder op hun eigen manier het Nederlandse betaalde voetbal weer een nieuwe dimensie gegeven. En dat kan zeker geen kwaad.

Wim Jesse

Arie Haan

Alcoholproblemen en hulp daarbij

Alkoholproblemen oplossen is een kwestie van samenspel tussen drie groepen: de man of vrouw zelf, zijn omgeving (vrienden, familie, collega's) en hulp-van-buiten. Hoe beter dat samenspel, hoe sneller het helpt. Maar de belangrijkste helper is toch de man of de vrouw zelf.

DRINKEN

Drinkers van alcohol zijn er in soorten. De meeste mensen drinken af en toe iets bij gelegenheid. Sommige mensen drinken iedere dag een zekere hoeveelheid zonder er veel van te merken. Anderen zakken een paar keer per jaar flink door. Dat hoeft allemaal geen problemen te geven, zolang het gewone leven maar bevredigend kan doorgaan en alcohol niet meer is dan een randversiering.

VERSLAVING

Voor sommige mensen betekent drank meer, iets wat voor henzelf dan vaak moeilijk te erkennen is. De betekenis van drank in hun leven kan heel geleidelijk groeien. Het kan ook bij het eerste glas van hun leven al duidelijk zijn. Drank neemt even, maar wel snel, een druk weg waaronder ze leven, bij wijze van tijdelijke verdoving — of tijdelijke opflikkering. Hoe moeilijker ze het hebben in het leven — hoe groter de neiging om die verlichting met alcohol vaker en sneller te zoeken.
Drank werkt ook op het lichaam in. Al is de een gevoeliger dan de ander — op zijn minst houdt iemand van alcohol een duf hoofd over. Maar er zijn ook katers die hoofdpijn, misselijkheid, trillingen en slapeloosheid bezorgen. Dat verdwijnt na zekere tijd vanzelf. Maar die lastige kater kan ook snel verdwijnen, namelijk door nieuwe alcohol. Zo raken mensen afhankelijk van de alcohol. Hun lichaam en hun geest vragen beide om steeds meer. De meeste mensen merken zelf dat ze op die manier hun problemen niet echt oplossen. Ze zoeken tegelijk met andere middelen naar werkelijke oplossingen. Dat vraagt minder alcohol en meer geduld, overleg, uithoudingsvermogen. Het zijn juist mensen met minder geduld en minder uithoudingsvermogen die alcohol als de snelste oplossing blijven proberen. Ze hebben in de alcohol tenslotte nog het enige middel om het leven te kunnen volhouden. Zo'n grote afhankelijkheid van alcohol heet wel verslaving.

ONBEHAGEN

Mensen met alcoholproblemen hebben dus doorgaans te kampen met ongeduld en tegelijk met onbehagen over hun leven en onbehagen over hun kater. Zoals hieronder zal blijken spelen familie, vrienden, werk een grote rol bij dat alles.

OVER HET LEVEN

Veel mensen zitten klem in het leven, tijdelijk of steeds. Sommigen hebben last van alle spanningen in het leven om zich heen. Het lukt maar niet om er vrolijk bij te blijven en dan geeft alcohol een prikkel of ontspanning. Sommige mensen zijn onzeker van zichzelf. Ze voelen zich minderwaardig, maken moeilijk contact. Anderen gaan gebukt onder schuldgevoel over dingen die ze deden of nalieten. Ze voelen zich onmachtig om hun manier van leven te veranderen, bijvoorbeeld hun moeizame huwelijk, de moeilijkheden met hun kinderen, de onderwaardering op hun werk, de ondergang van hun zaak.
Al zulke angst en verdriet kan met drank verzacht worden. Een andere oplossing is zulke angst en verdriet opkroppen, wat ook veel mensen doen. Geen van beide manieren helpt echt. Maar aan de alcohol raken is nog niet eens de slechtste manier van die twee. Iemand laat er in ieder geval mee merken dat hem iets dwars zit. Zelfs kan zijn drinken een vorm van verzet zijn tegen misse toestanden. Het gaat er nu wel om of hij betere vormen van verzet en actie kan vinden. Daar zal hulp nuttig bij zijn.

ONBEHAGEN KATER

Naast onbehagen over het leven, heeft de drinker onbehagen over zijn kater. Veel drinkers bestrijden de kater met drank. Niet zelden stimuleert de omgeving ongewild die bestrijding. Immers: iemand met een zware kater is vervelend voor de mensen die met hem omgaan. Knapt hij nu op door een paar nieuwe slokken, dan is de omgeving maar al te blij. Die ziet dat effect als bewijs dat het lichaam van de persoon in kwestie nu eenmaal om drank vraagt. Zo neemt de drinker steeds minder tijd om weer nuchter te worden.
Als de drinker echt brokken gaat maken door zijn drinken, handelt de omgeving precies andersom. Nu krijgt hij de raad om de drank voor altijd te laten staan. Of iedereen spant zich in om de brokken binnen de perken te houden.
Na het voorgaande is die raad nogal goedkoop. Ze heeft trouwens doorgaans het omgekeerde effect: de drinker gaat door, vanwege zijn behoefte aan drank en om te tonen dat hij die behoefte ook zonder brokken kan bevredigen.
De brokken binnen de perken proberen te houden is een goede zaak — tot de drinker op de bescherming van anderen gaat rekenen en des te afhankelijker wordt. Zijn eigen verantwoordelijkheidsgevoel wordt steeds minder aangesproken. Soms gaat het hele gezin het drinken van vader of moeder opvangen. Naar buiten toe verbergt men het, uit schaamte. Meestal volgt daaruit dat men er ook zelf niet meer over kan praten. Of het gezin gaat flessen verbergen, giet in wanhoop drank weg. Vaak voelt de drinker zich daardoor beknot, betutteld. Des te slimmer en ongemerkter gaat hij voor zijn drank zorgen.

ANDER GEDRAG

Hoe dan wel te ontsnappen aan die afhankelijkheid van drank? Gewoon stoppen met drinken, wordt wel gezegd. Dat is het enige wat echt en meteen helpt. Voor sommige mensen is dat ook zo. Wie dat kan en wie door de moeilijke tijd van lichamelijke ontwenning heen komt, is op slag van de drank af. Dat geeft vervolgens ruimte om problemen voortaan anders aan te pakken. Maar niet iedereen kan het zo.

PROBLEMEN AANPAKKEN

Veel drinkers hebben er meer baat bij om te beginnen bij hun problemen achter het drankgebruik door zich daarover uit te spreken bij iemand die luistert. Als die helder worden, komen er vanzelf andere oplossingen in zicht dan de drank.
Aan leefproblemen kan gewerkt worden, net zo goed als aan een tuin of een huis. Met goede hulp (welke en waar komt straks) zijn gevoelens van minderwaardigheid weg te nemen. Meestal hebben mensen zich in de loop van hun leven zulke gevoelens laten aanpraten. Als dat zo is, zijn ze ook weg te nemen. Kontaktmoeilijkheden zijn ook te verminderen óf door erover te praten óf door bepaalde oefeningen. Als huwelijksmoeilijkheden de aanleiding zijn tot drankgebruik, kan er aan de omgang met elkaar gewerkt worden. Ook weer door praten of door oefeningen. Vaak ontstaan er kontaktmoeilijkheden (in het werk, in het gezin, in het huwelijk) doordat mensen elkaar hun echte gevoelens niet duidelijk kunnen maken, of door een bepaald gedrag. Ook dat valt te veranderen.
Als voorbeeld: een huisvrouw drinkt om spanningen in het gezin te ontvluchten. Misschien máákt zij die spanningen wel, door haar eigen gedrag. Dan zou dat moeten veranderen. Maar misschien kan ook ander gedrag van de andere gezinsleden haar meer op haar gemak stellen.
Mensen hebben grote invloed op elkaar door hun manier van omgaan met elkaar. Alcoholproblemen ontstaan mede door wrijvingen in die omgang of worden door een bepaalde omgang in stand gehouden.

REGELS

Zo diepgaand hoeft de oplossing van alcoholproblemen niet altijd te gaan. De bron van onmacht kan alleen een zeker ongeduld zijn in het omgaan

met alcohol op zich. Wellicht kunnen de volgende regels dan helpen:

- drink niet alleen alcohol, maar gebruik tussendoor of in plaats van alcohol frisdranken, karnemelk of zelfs water. Sommige mensen willen blijven drinken, zoals anderen niet kunnen ophouden met pinda's eten. Die behoefte wordt evengoed met dranken-zonder-alcohol gedekt. En de kater is veel kleiner.
- tel de glazen die je drinkt en probeer zodoende te verminderen. Tellen van glazen helpt net zo goed als het tellen van calorieën helpt bij iemand die vermageren wil. Die aandacht voor aantallen is vervelend, maar helpen doet het wel. Lekker dooreten zou gemakkelijker zijn, maar leidt wel tot dik worden.
- een ouder lichaam moet meer ontzien worden dan toen het jong was. Dat is met alles zo, ook met drinken. Oudere mensen krijgen nog wel eens alcoholproblemen omdat ze de hoeveelheid niet tijdig aanpassen aan hun leeftijd. Dat voetballen op een goed moment niet meer kan is ook jammer maar geen schande.

WAARHEEN

Waar nu heen voor hulp bij alcoholproblemen als het op eigen kracht niet lukt? Goede adressen dicht bij huis zijn de huisarts, het maatschappelijk werk in de buurt. Misschien brengt hun inzicht en advies meteen al baat. Achter hen staan tal van meer gespecialiseerde hulpverleners op het gebied van omgaan met elkaar, huwelijks- en gezinsproblemen, die via hen kunnen worden ingeschakeld. Speciaal voor al zulke problemen bij drankmoeilijkheden zijn er in Nederland 18 consultatiebureaus voor Alcohol en Drugs. Ook rechtstreeks zijn die te benaderen. Men kan er terecht voor alles wat nodig is: hulp op sociaal gebied, contact met de werkgever, justitiële hulp, medisch advies, hulp bij omgangsmoeilijkheden, veranderen van gezinsverhoudingen, van drinkgedrag enzovoorts. De adressen van die bureaus volgen hieronder.

VERANDEREN

De hulp op die bureaus bestaat doorgaans uit gesprekken om de problemen zo te verhelderen dat mensen hun leven weer in eigen hand kunnen nemen. Eerst wordt besproken wat er mis gegaan is en waarom. Daarna komt het ontdekken van ander gedrag, andere manieren van omgaan met jezelf, in het gezin of waar ook. Soms worden die gesprekken met de betrokkene alleen gevoerd, soms met zijn vrouw of haar man erbij, soms ook met een heel gezin. Ook bestaan er groepen van mensen met alcoholproblemen, die elkaar helpen met het zoeken van goede oplossingen.
De alcoholbureaus en de mensen die er werken laten iemand vooral tot zichzelf komen. Ze helpen hem als hulpvaardige buitenstaander te ontdekken waarom hij moeilijkheden had die hij zelf niet zag, helpen hem kiezen uit de talloze mogelijkheden om anders te leven, helpen hem om zich door schuld- en onmachtsgevoelens heen te werken.
Hoeveel bezoeken nodig zijn is moeilijk in het algemeen te zeggen. Soms zijn drie of vier bezoeken voldoende, soms zijn er tientallen nodig. Dat hangt van iemands omstandigheden af. Wie zijn drinkgedrag verandert en anders in het leven gaat staan, heeft nog de meeste moeite met de mensen in zijn omgeving, zijn gezin, in de buurt, op zijn werk. Naar die mensen toe moet hij laten zien dat hij anders is geworden. Voor de omstanders is dat soms erg verrassend. Ze spreken iemand nog lang op de manier van vroeger aan of proberen of hij nu echt veranderd is. Terugvallen in het oude patroon komt dan nog wel eens voor. Om dat niet steeds te laten gebeuren kan het nodig zijn nog regelmatig de steun van het consultatiebureau voor alcohol te hebben.
Behalve met gesprekken kunnen de Consultatiebureaus iemand ook helpen met bepaalde medicijnen die maken dat hij misselijk wordt als hij toch drinkt. Het zijn hulpmiddelen, die iemands houding slechts kunstmatig veranderen. Ze worden bij uitzondering toegepast, alleen als er anders niet gewerkt kan worden.
Tenslotte zijn er in ons land een aantal klinieken, waar mensen met alcoholproblemen worden opgenomen, dit ingeval een tijd lang ononderbroken hulp beter is.

DUS TOCH

Iemand met alcoholproblemen zit niet dus voor altijd aan de alcohol vast. Die afhankelijkheid is in stukjes uiteen te leggen en op al die stukjes valt wel iets te veranderen. Bij elkaar kan dat een ander leven betekenen. Dingen bewust anders doen dan iemand ze — soms al jaren — „vanzelf" deed is niet gemakkelijk. Maar het kan wel, met hulp des te beter. Alcoholproblemen zijn niet onwrikbaar, ook niet als de mensen van „verslaving" spreken.

De consultatiebureaus voor alcohol en drugs in Nederland zijn in ieder geval bereikbaar op de werkdagen tussen 9 en 5 uur. Vanuit vele bureaus worden ook in omringende plaatsen spreekuren gehouden. In vele plaatsen is ook een groep Anonieme Alcoholisten (AA) werkzaam. Dit zijn (ex) alcoholisten die door geregeld contact met elkaar te houden, elkaar steunen in hun doel alcoholvrij te blijven. Het centrale adres hiervan is: AA, Postbus 1594, Amsterdam.
Andere hulpverleners zoals huisartsen, maatschappelijk werkers, wijkverpleegsters, buurthuiswerkers, geestelijken en raadslieden, welzijnswinkels/centra en telefonische hulpdiensten, kunnen ook terecht bij ondergenoemde bureaus voor advies en informatie inzake hulp aan mensen met alcoholproblemen die zij ontmoeten.
Alle hulp bij de consultatiebureaus is gratis.

DIT ZIJN DE ADRESSEN:

Plaats:	Adres:	Tel.nummers
ALMELO	Adastraat 30	05490- 14503
Hengelo	Enschedesestraat 144	05400- 15809
Enschede	Javastraat 125	053 -319761
AMSTERDAM	Keizersgracht 674 (PB 3907)	020 -227151
Alkmaar	van Everdingenstraat 4	072 - 16037
Hilversum	Heerenstraat 47	02150- 47627
ARNHEM	Sw. de Landasstraat 2	085 -453146
ASSEN	Torenlaan 9	05920- 12434
Emmen	Vreding 2	05910- 14660
Hoogeveen	van Echtenstraat 39	05280- 64602
BREDA	Baronielaan 147	01600- 32956
Roosendaal	Brugstraat 66	01650- 34273
Tilburg	St. Jozefstraat 61	013 -434739
DEVENTER	Gr. v. Burenstraat 45 (PB 154)	05700- 16468
Apeldoorn	Stationsstraat 137	05760- 15121
Zwolle	Sassenstraat 13	05200- 11549
EINDHOVEN	Prins Hendrikstraat 35	040 -446202
DEN HAAG	Hogewal 11 (PB 122)	070 -656820
GRONINGEN	Kraneweg 52 (PB 1024)	050 -182355
HAARLEM	Spaarne 62 (PB 588)	023 -319294
DEN BOSCH	Jan Schöfferlaan 9	073 -133416
HELMOND	Smalle Haven 4 (PB 146)	04920- 38850
LEEUWARDEN	Sixmastraat 2 (PB 221)	05100- 23981
MAASTRICHT	St. Pieterskade 2	043 - 13215
Heerlen	Putgraaf 3	045 -718363
Roermond	Kapellerstraat 173	04750- 14610
Sittard	Engelenkampstraat 70	04490- 3340
Venlo	Nieuwstraat 23	077 - 15785
MIDDELBURG	Brakstraat 30 (PB 85)	01180- 25458
NIJMEGEN	Straalmanstraat 6	080 -224331
ROTTERDAM	Heemraadsingel 165 (PB 26008)	010 -235025
		010 -761688
Dordrecht	Oranjepark 15	078 - 38025
UTRECHT	Wittevrouwensingel 100a	030 -716421

(Overgenomen uit folder van F.Z.A. te Bilthoven)

psssssst

Poep stinkt. Een probleem dat zover mijn herinnering reikt thuis altijd werd opgelost door het verbranden van een papiertje, en niet zomaar een papiertje, maar het papiertje dat toch al in de wc-pot lag als je eenmaal aan het verbranden toekwam.
Later werd dit probleem intelligenter en daardoor effectiever te lijf gegaan.

Doortrekken! werd er gebruld, nog geen minuut nadat ik de deur achter mij had gesloten en het even stil bleef. Ik zal er bepaald aanleiding toe geven, want dit scherpe, wantrouwende toezicht begeleidt mij tot op de dag van vandaag. Soms heb ik de broek nog nauwelijks afgestroopt en zit nog niet eens, of het commando snerpt door de muren: doortrekken!
Verontwaardigd over een dusdanige bevoogding wikkel ik de zaken in mijn eigen tempo af, en besluit immer, alvorens een tweede Niagara in gang te zetten, met een eenvoudig en doeltreffend verbrandingsritueel.
De waakzaamheid is begrijpelijk. Poep stinkt, al hebben ook wij de periode gekend waarin dit ongemak definitief bedwongen leek. De spuitbus. Maar lang geduurd heeft dat niet, want het helpt niet echt, en het is afgrijselijk duur. Je verstuift voor zeker een gulden per week en het resultaat is een hoop stront in een dennenbos of in een veld lelietjes der dalen. Nee, dan liever het biologisch verbrandingsproces bekroond met een kortstondig vreugdevuurtje; primitiever, eerlijker, milieubewuster (mits midden in de pot gestookt, anders raken de randen zwart geblakerd) en goedkoper: met één gezinsdoos lucifers doet men, bij normale stoelgang, wéken en weken.
Deze overpeinzingen van huiselijke aard — hoe beslissend al voor het feitelijk gedrag! — zijn echter niets vergeleken met de argumenten tegen het gebruik van de spuitbus waarmee ik kort geleden werd geconfronteerd. Wat er ook voor verschillends in spuitbussen mag zitten — van vaginale sprays tot scheerschuim en voorruitontdooiers — één ding hebben al die bussen gemeen: het type gas dat zorgt dat de inhoud er met een lichte wijsvingerbeweging uitkomt. De chemische familienaam ervan luidt chloorfluorkoolwaterstof en het wordt trouwens niet alleen als drijfgas in spuitbussen gebruikt; ook vindt het ruime aftrek als blaasmiddel bij de vervaardiging van kunststofschuimen en als koelvloeistof in ijskasten. (Ik haal deze en volgende wijsheden uit het Chemisch Weekblad van 17 januari 1975 en de afleveringen van Environmental Science and Technology van januari en maart 1975, want zelf heb ik er niet voor geleerd).
Met die chloorfluorkoolwaterstoffen was er geen vuiltje aan de lucht, tot kort geleden ontdekt werd dat we hoger moeten kijken dan onze neus boven de grond zit. Metingen wezen uit dat deze stoffen op aarde niet worden afgebroken, maar opstijgen uit de atmosfeer en via de troposfeer in de stratosfeer terechtkomen. Dat duurt wel een tijdje, zeker 10 jaar, maar als ze eenmaal die grens van 12 km gepasseerd zijn kunnen ze — letterlijk — levensgevaarlijk worden. Tussen de 12 en 50 km hoogte bevindt zich permanent een ander gas, roepnaam Ozon, dat zich in z'n dichtste concentratie (op 20-30 km) als een beschermende deken voor het leven op aarde gedraagt. Ozon, houdt namelijk dodelijke ultra-violette straling tegen en speelt ook een rol in de warmte-huishouding van onze dampkring.
De chloorfluorkoolwaterstoffen die op aarde zo onschuldig zijn, zijn op deze hoogte „goed" voor afbraak van de ozon. De gevolgen daarvan zijn door de Amerikaanse Raad voor het Behoud van Natuurlijke Hulpbronnen als volgt geschat: bij gelijkblijvend gebruik van spuitbussen zal binnen 25 jaar de ozon-laag voor 16 pct. aangetast zijn; de toegenomen hoeveelheden ultra-violette straling die hierdoor de aarde bereiken veroorzaken 100 tot 300 duizend gevallen van huidkanker in de VS en 500 duizend tot anderhalf miljoen gevallen over de hele wereld. Nu zijn er ook aanmerkelijk minder pessimistisch klinkende berekeningen, zoals van de Amerikaanse National Academie van Wetenschappen die het houdt op 8000 keer huidkanker bij 10 pct. aantasting van het ozon-schild, maar een kniesoor die over die verschillen valt. Berekend is dat vanaf 1960 de produktie van chloorfluorkoolwaterstoffen iedere 3½ jaar verdubbelde en dat zelfs als vanaf nu niemand meer één poot naar een spuitbus uitsteekt de natuurlijke afbraak van ozon toch al versneld zal worden, met een maximaal effect zo tegen het eind van deze eeuw.
Als ik dit soort verhalen lees kan ik de neiging zelden onderdrukken om bij iedere afspraak te zeggen: „als de wereld dan nog bestaat", maar dat is waarschijnlijk iets te somber gestemd, ook al omdat al die gestudeerde mensen zich haasten te verklaren dat ze best wat over het hoofd kunnen hebben gezien, of het zelfs helemaal mis hebben.

Toch ben ik blij dat ik geen derde oksel heb en me mans genoeg voel die mug persoonlijk een lel te verkopen. Ik moet opeens aan m'n moeder denken: „Doortrekken!"

Casper Vogel

Adres redactie en administratie:
Bureau Hoofdraadsman,
Coornherthuis,
Hoofdstr. 84, Driebergen
Telefoon 03438-2878
Redacteur A. Zoetebier
Hoofdraadsman

EGO

MAANDBLAD VAN DE HUMANISTISCHE GEESTELIJKE VERZORGING VOOR MILITAIREN. NR. 7 — JULI 1975 — 14e JAARGANG

Abonnementsprijs ƒ 6,— per jaar, te storten op postgirorekening 480414 t.n.v. Hoofdraadsman Humanistische Geestelijke Verzorging te Driebergen. Militairen ontvangen het blad op aanvraag zonder betaling.
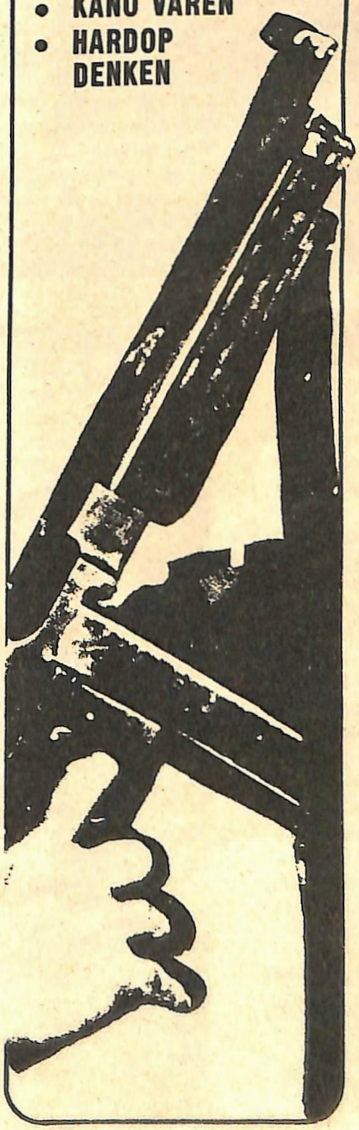
- OUDERWETSE STUDENT
- TER DISCUSSIE
- BOEKEN EN BROCHURES
- FILMRODDELS
- WIE WAT BEWAART
- URIAH HEEP
- KANO VAREN
- HARDOP DENKEN